

UČESTALOST I RASPROSTRANJENOST SEKSUALNOGA ZLOSTAVLJANJA DJECE U HRVATSKOJ OD 1993. DO 2002.

Ina STAŠEVIĆ
Medicinski fakultet, Split

Darko ROPAC
Zavod za javno zdravstvo, Split

UDK: 343.541/.542(497.5)"1993/2002"
Stručni rad

Primljeno: 26. 5. 2004.

U članku je opisana incidencija seksualnoga zlostavljanja djece koja je sankcionirana Kaznenim zakonom RH. Promatrana je učestalost i rasprostranjenost ove pojave po županijama u cijeloj Hrvatskoj od 1993. do 2002. godine. Među pet opisanih kaznenih djela najučestalije su bludne radnje s djetetom, koje imaju prosječnu godišnju incidenciju od 3,5 na 100.000 djece u dobi do 18 godina. Slijedi spolni odnošaj s djetetom, uz incidenciju od 2,5; potom zadovoljenje pohote pred djetetom, uz incidenciju od 1,0. Preostala kaznena djela povezana uz pornografiju za sada u strukturi seksualnoga zlostavljanja djece u nas nemaju veće značenje. U promatranom razdoblju ukupna incidencija svih kaznenih djela seksualnoga zlostavljanja djece kretala se između 0,9 u 1993. i 14,1 u 2002. godini, uz porast od 15,1 u 2000. godini. Prosječna godišnja incidencija u ovom desetogodišnjem razdoblju bila je 7,4 na 100.000 djece, uz statistički značajan porast ($y=1,53+0,35x$; $p=0,03$; $r=0,69$). Prikazani rezultati upućuju na činjenicu da naše društvo nije imuno na pojavu seksualnoga zlostavljanja djece, no ta pojava nije potpuno i sveobuhvatno istražena na nacionalnoj razini. Nužna su specifična i sustavna multidisciplinarna istraživanja.

Darko Ropac, Zavod za javno zdravstvo, Vukovarska 46,
21000 Split, Hrvatska.
E-mail: dropac@bsb.mefst.hr

UVOD

O seksualnom zlostavljanju djece sve se više govori otvoreno. Danas nije rijetko pročitati vijest da je neka poznata osoba seksualno zlostavljala djecu. Štoviše, u seksualno zlostavljanje djece uključeni su i društveni moralni autoriteti, poput učitelja, profesora, liječnika, umjetnika i svećenika. Valja pretpostaviti da ni jedno društvo, bez obzira na stupanj društvenoga, ekonomskoga i političkoga razvoja, nije pošteđeno od osoba koje seksualno zlostavljaju djecu.

Pojam seksualnoga zlostavljanja djece podrazumijeva širok dijapazon odnosa između odrasle osobe i djeteta, koji u osnovi ima neki od elemenata seksualnog odnosa. Većina istraživača pod seksualnim zlostavljanjem djece razumijeva sve seksualne aktivnosti između odraslih i djece. Seksualno zlostavljanje uključuje i pojedini incident i ponovljeno te produženo seksualno zlostavljanje tijekom vremena (Abel i sur., 1985.).

Prvi tip seksualnoga zlostavljača djece jest situacijski zlostavljač, koji vidi dijete kao nadomjestak za odrasla partnera. Ovaj tip počinitelja nema u osnovi seksualne želje prema djetetu, ali ih može ugraditi. One su nepostojane, stoga je žrtva slučajna. Žrtva takva zlostavljača može biti bilo tko. Njegov osnovni kriterij jest dostupnost žrtve. Situacijski zlostavljači djece obično imaju više žrtava, rijetko samo jednu. Oni nikada ne ponove isti događaj. To su društveno neprilagođene osobe s psihopatskim osobinama ličnosti, koje pokazuju ogorčenost i nesnošljivost prema društvu općenito.

Drugi tip seksualnoga zlostavljača djece definira se kao pretežito dječji seksualni zlostavljač. Ovaj tip zlostavljača ima spolnu želju i prema djeci te obično ovu želju zadrži doživotno. Takvi pokazuju poseban oblik ponašanja. Uspostavljaju prijateljski odnos s djetetom i taj odnos sa žrtvom zadržavaju dugo (Crittenden i Ainsworth, 1989.; Friedrich, 1993.; National Task Force, 1993.; Finkelhor, 1994.; American Psychiatric Ass, 1994.; Monteleone, 2002.).

Zasebnu skupinu seksualnih zlostavljača isključivo djece čine pedofili. Bitno je uočiti sudsko-medicinsku osobitost pedofilije. Riječ je o psihičkom poremećaju. Pedofil neobuzdano seksualno želi pretpubertetsko dijete. Prema Dijagnostičkom i statističkom priručniku mentalnih poremećaja u izdanju Američkog društva psihologa iz 1994. godine, pedofilija se definira kao "ponovljeni, intenzivni spolni porivi i spolne fantazije kroz najmanje šest mjeseci koje uključuju i spolnu aktivnost s pretpubertetskim djetetom". Pri tome navedene "fantazije, porivi ili ponašanja uzrokuju klinički značajne poremećaje ili oštećenja na socijalnom, profesionalnom ili nekom drugom važnom području životnoga djelovanja" (American Psychiatric Ass., 1994.).

Brojne međunarodne studije pokazuju da je stopa prevalencije seksualnoga zlostavljanja djece od 7 do 34% za djevojčice i od 3 do 29% za dječake. Ovo je problem i u razvijenim i u nerazvijenim zemljama (Abel i sur., 1985.; Kelly i sur., 1991.; Finkelhor, 1994.; Lynch, 1999.; Cawson i sur., 2000.; Kelly, 2000.).

Stvaran broj seksualnih zlostavljača i broj djece žrtava seksualnoga zlostavljanja u Hrvatskoj nije poznat. Temeljni problem u nas jest kako što realnije utvrditi učestalost seksualnoga zlostavljanja djece. Jedini realni pokazatelj jesu kaznenopravne sankcije koje sudovi izriču dokazanim seksualnim zlostavljačima djece.

Država kroz svoju legislativu definira pojam zlostavljanja iz nužnosti poduzimanja određenih socijalnih ili kaznenih intervencija prema počiniteljima, a sve zbog zaštite prava djece. Nasuprot tome, neovisni istraživači mogu pojmove definirati po svojoj želji. Upravo stoga i male razlike u definiciji mogu dovesti do velikih razlika u rezultatima. Prema podacima US Department of Health Human Service, koji objavljuje podatke prikupljene u *National Child Abuse and Neglected Data System*, incidencija seksualnoga zlostavljanja djece kretala se od 1,7/1000 djece u 1997. do 1,2/1000 djece u 2001. godini, dok je incidencija svih oblika zlostavljanja i zanemarivanja u istom razdoblju bila između 12,9 i 12,2/1000 djece u općoj populaciji (www.hhs.gov).

Statistički podaci o zlostavljanju djece u svijetu dijelom su neusporedivi (Russell, 1988.; Briere i sur., 1996.). Temeljni podaci opisani su kao incidencija i prevalencija zlostavljanja (Finkelhor i sur., 1990.). Što to znači? Incidencija pokazuje broj novih slučajeva zlostavljanja svake godine na određen broj djece, dok prevalencija označuje udio (obično u postocima) osoba u populaciji koje su imale takvo iskustvo bilo kada tijekom odrastanja (Puntarić i Ropac, 2004.). Čak i najobjektivnija znanstvena istraživanja ovoga problema imaju određena ograničenja. Istraživači nužno primjenjuju neke metode utemeljene na svojim osobnim stavovima i prosudbama, a ne na činjenicama i logici (Milner i Robertson, 1990.), no ni najobjektivnije dostupne metode nisu savršene (Strauss i Corbin, 1990.). To počinje od same definicije zlostavljanja. To se odnosi i na službene statističke podatke i na pojedina istraživanja (Grubin, 1999.; Grove i sur., 2000.). U dostupnoj literaturi nisu nađeni podaci koji se odnose na izrečene sankcije za kaznena djela seksualnoga zlostavljanja djece. Stoga nije bila moguća egzaktnija usporedba analiziranih podataka našega pravosudnog sustava s onima u drugim zemljama.

Cilj provedene analize jest utvrđivanje učestalosti i rasprostranjenosti seksualnoga zlostavljanja djece u Hrvatskoj analizom izrečenih sankcija za ovu skupinu kaznenih djela.

METODE

Svako moderno zakonodavstvo kazneno-pravno regulira ovu problematiku. Seksualno uznemiravanje i zlostavljanje djece, što uključuje i pedofiliju, opisano je kao kazneno djelo u Kaznenom zakonu RH (*Narodne novine* 110/1997. i dopuna *Narodne novine* 129/2000.) u Glavi XIV, Kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa.

S toga područja stoje nam na raspolaganju dvije skupine podataka. Prva skupina odnosi se na prijavljena kaznena djela, a druga na podatke o broju sankcioniranih kaznenih djela. Prva skupina podataka može se procijeniti kao vrlo vjerojatna, ali ne i potpuno sigurna. Riječ je o prijavama kaznenih djela koja još nisu u dokaznom postupku potvrđena, nego su samo pretpostavljena kao sumnja u postojanje određenoga kaznenog djela. Druga skupina podataka pokazuje broj izrečenih sankcija za ovu vrstu kaznenoga djela. Stoga je ova skupina podataka konačna i vrlo vjerodostojna. Pri tome moramo biti svjesni činjenice da su brojna djela ipak počinjena, iako ne i dokazana, dok većina počinjenih seksualnih zlostavljanja nikada i ne dođe u obliku kaznene prijave. Prikupljeni su i obrađeni podaci o broju izrečenih sankcija za navedena kaznena djela od 1993. do 2002. godine u Hrvatskoj. Upotrijebljeni su službeni podaci dobiveni od Državnog zavoda za statistiku, Odjela statistike pravosuđa i uprave. Kako bi se izračunala incidencija seksualnoga zlostavljanja djece i maloljetnih osoba do 18 godina, iskorišteni su podaci Državnog zavoda za statistiku iz Popisa stanovništva za 2001. godinu. Incidencija je u ovom istraživanju iskazana za 100.000 djece i maloljetnih osoba zbog relativno maloga broja izrečenih sankcija za ova kaznena djela.

Podaci su obrađeni standardnim statističkim metodama, kako bi se utvrdila značajnost promjena promatranih pojava. Primijenjene su krivulje regresije i koeficijent korelacije. Statistička značajnost određena je na nivou od $p < 0,05$.

REZULTATI

Podaci dobiveni od Državnog zavoda za statistiku skupljeni su u pet skupina kaznenih djela. Riječ je o kaznenim djelima spolnog odnošaja (obljube) s djetetom, bludnih radnji, zadovoljenja pohote pred djetetom ili maloljetnom osobom, a Kaznenim zakonom iz 1997. godine uvedena su i kaznena djela iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju te upoznavanja djece s pornografijom. Podaci su prikazani po županijama i za Grad Zagreb. Treba istaknuti da se prikazani podaci odnose na broj izrečenih sankcija za određeno djelo, što je samo jedan od mogućih pokazatelja učestalosti i rasprostranjenosti seksualnoga zlostavljanja djece.

U Tablici 1 prikazana je učestalost izrečenih sankcija za kazneno djelo spolnog odnošaja s djetetom u desetogodišnjem razdoblju. Uz manje oscilacije prisutan je stalan, statistički značajan, trend porasta broja ovoga kaznenog djela. Trend se lako uočava u krivulji regresije ($y=1,48 + 2,33x$; $p=0,002$; $r= 0,87$). Najveći broj izrečenih sankcija za ovo kazneno djelo u promatranom razdoblju otpada na Bjelovarsko-bilogorsku županiju (38), potom na Osječko-baranjsku (31) te na Primorsko-goransku (20) i Koprivničko-križevačku (19).

Županija	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	Ukupno
Zagrebačka											
Krapinsko-zagorska										3	3
Sisačko-moslavačka		2		1		4	3		1		11
Karlovačka	1	1	3		1			1	2	2	11
Varaždinska	1	1	1		1		3	2			9
Koprivničko-križevačka				3	1	2		5	7	1	19
Bjelovarsko-bilogorska	1	1	3	2	5	3	5	7	2	9	38
Primorsko-goranska				3		5	2	3	4	3	20
Ličko-senjska										1	1
Virovitičko-podravsk			1	1						1	3
Požeško-slavonska	1		1		2		1		2		7
Brodsko-posavska									1		1
Zadarska		1		2	3	1					7
Osječko-baranjska	1		3	5	3	3	3	3	5	5	31
Šibensko-kninska			2			1		2			5
Vukovarsko-srijemska				1		1			3	1	6
Splitsko-dalmatinska			2			2	3	1		3	11
Istarska				1		1		3	1		6
Dubrovačko-neretvanska					1	1	2		1		5
Međimurska			1				1	1	2	5	10
Grad Zagreb	2	3	2	5	1	1	4	5	6	5	34
<i>Ukupno</i>	7	9	19	24	18	25	27	33	37	39	238

TABLICA 1
 Učestalost kaznenoga djela "spolni odnošaj s djetetom" u Hrvatskoj (1993.-2002.), prikaz po županijama

Kazneno djelo kvalificirano kao bludnje radnje s djetetom prikazano je u Tablici 2. Učestalost ovoga kaznenog djela u promatranom razdoblju pokazuje nagli porast potkraj devedesetih, premda nije utvrđena statistička značajnost ($p=0,28$). Ono se češće javlja u Gradu Zagrebu (40), Splitsko-dalmatinskoj županiji (36), a potom u Osječko-baranjskoj (29) te u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (28).

Zadovoljenje pohote pred djetetom prikazano je u Tablici 3. Riječ je o kaznenom djelu s niskom učestalošću u Hrvatskoj. Kumulativna godišnja učestalost izrečenih sankcija pokazuje stalan lagani porast tijekom promatranoga razdoblja. Među županijama po učestalosti ovoga kaznenog djela ističe se jedino Splitsko-dalmatinska (20) i Grad Zagreb (12). Uočeni porast statistički je značajan ($y=0,66+3,23x$; $r=0,80$; $p=0,005$).

➔ **TABLICA 2**
Učestalost kaznenoga djela "bludne radnje s djetetom" u Hrvatskoj (1993.-2002.)

Županija	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	<i>Ukupno</i>
Zagrebačka			1	4	1	2	2	10
Krapinsko-zagorska			2		1	1	4	8
Sisačko-moslavačka				3	3	1	2	9
Karlovačka			4	2	5	2	2	15
Varaždinska				7	5	1	1	14
Koprivničko-križevačka			2	1	2	1	1	7
Bjelovarsko-bilogorska			6	6	7	1	8	28
Primorsko-goranska	1		7	6	4	2	1	21
Ličko-senjska		1			2	1	1	5
Virovitičko-podravska				1				1
Požeško-slavonska			4	3			1	8
Brodsko-posavska					4	2	1	7
Zadarska			7	4	4	3	6	24
Osječko-baranjska			3	2	13	4	7	29
Šibensko-kninska			3	1	3	2	3	12
Vukovarsko-srijemska			6	6	3	1	4	20
Splitsko-dalmatinska		1	8	13	6	2	6	36
Istarska			5	10	9			24
Dubrovačko-neretvanska			3	1	3	3	1	11
Međimurska		1	3	4	8	1	3	20
Grad Zagreb			15	8	14		3	40
<i>Ukupno</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>79</i>	<i>82</i>	<i>97</i>	<i>30</i>	<i>57</i>	<i>349</i>

● **TABLICA 3**
Učestalost kaznenoga djela "zadovoljenje pohote pred djetetom" u Hrvatskoj (1993.-2002.), (prikaz po županijama)

Županija	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	<i>Ukupno</i>
Zagrebačka					1				1	1	3
Krapinsko-zagorska										1	1
Sisačko-moslavačka									1	1	2
Karlovačka				1			1				2
Varaždinska								1		1	2
Koprivničko-križevačka									1		1
Bjelovarsko-bilogorska					1		2		3	1	7
Primorsko-goranska	1	1			1			1	1	1	6
Ličko-senjska				3				1	1		5
Virovitičko-podravska				1							1
Požeško-slavonska	1					2					3
Brodsko-posavska									2	1	3
Zadarska								1	1	1	3
Osječko-baranjska							2		4	1	7
Šibensko-kninska				1		2					3
Vukovarsko-srijemska				1		2		1	1		5
Splitsko-dalmatinska		4	1	1	1	1	2	5		5	20
Istarska				2	1	1		2		3	9
Dubrovačko-neretvanska								2	1		3
Međimurska					2	3	1			2	8
Grad Zagreb						1		4	4	3	12
<i>Ukupno</i>	<i>2</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>7</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>18</i>	<i>21</i>	<i>22</i>	<i>106</i>

⇒ **TABLICA 4**
Učestalost kaznenoga
djela "iskorištavanje
djeteta ili maloljetne
osobe za pornografiju"
u Hrvatskoj (1998.-
-2002.)

Kaznena djela "iskorištavanje djeteta ili maloljetne osobe za pornografiju", kao i "upoznavanje djece s pornografijom", ubrajaju se u kategoriju novih kaznenih djela u seksualnom zlostavljanju djece. Stoga se ova kaznena djela u Hrvatskoj registriraju tek od 1998. godine. Izrečene sankcije za njih pokazuju nisku učestalost. Ova kaznena djela za sada u nas nisu ozbiljniji problem. Učestalost je prikazana u Tablicama 4 i 5, a navedene su samo one županije u kojima su izrečene sankcije.

Županija	1999.	2000.	2001.	2002.	<i>Ukupno</i>
Krapinsko-zagorska			1	1	2
Karlovačka			1		1
Varaždinska		1		1	2
Koprivničko-križevačka				1	1
Primorsko-goranska				2	2
Osječko-baranjska		1			1
Šibensko-kninska		1			1
Vukovarsko-srijemska		1			1
Splitsko-dalmatinska	1		3	8	12
Istarska				3	3
Dubrovačko-neretvanska				1	1
Međimurska		2			2
Grad Zagreb				3	3
<i>Ukupno</i>	<i>1</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>20</i>	<i>32</i>

⇒ **TABLICA 5**
Učestalost kaznenoga
djela "upoznavanje
djece s pornografijom"
u Hrvatskoj
(1998.-2002.)

Županija	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	<i>Ukupno</i>
Zagrebačka	1					1
Sisačko-moslavačka	1					1
Bjelovarsko-bilogorska				1		1
Vukovarsko-srijemska			1			1
Splitsko-dalmatinska		1	1		1	3
Istarska	1					1
Dubrovačko-neretvanska					1	1
Međimurska			1			1
Grad Zagreb	1			1		2
<i>Ukupno</i>	<i>4</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>12</i>

Kumulativna učestalost svih kaznenih djela koja opisuju naše kazneno zakonodavstvo prikazana su u Tablici 6 i na Grafikonu 1. Može se lako zamijetiti statistički značajan porast učestalosti svih kaznenih djela u promatranom razdoblju, uz manje oscilacije ($y=1,53+0,35$; $r=0,69$; $p=0,03$).

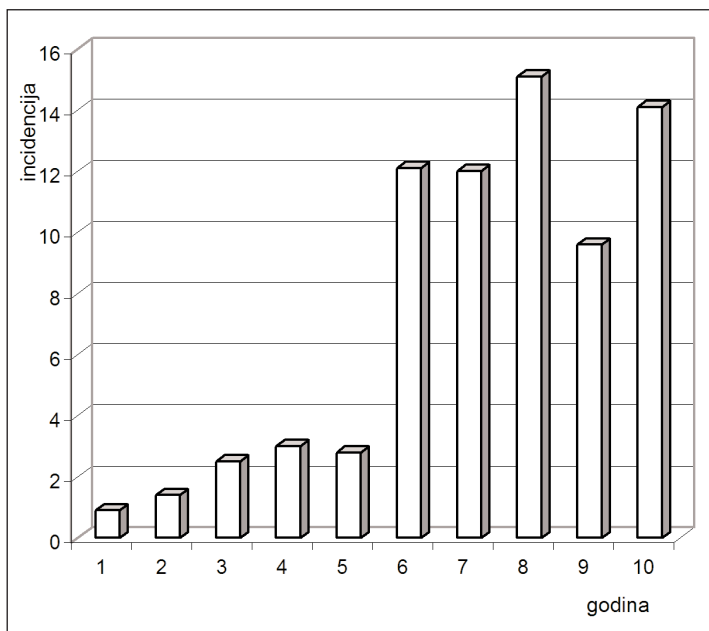
Kumulativna učestalost pojedinoga kaznenog djela s područja seksualnoga zlostavljanja djece prikazana je na Grafikonu 2. Najučestalije kazneno djelo jesu bludne radnje s djetetom, potom spolni odnošaj s djetetom te zadovoljenje pohote

pred djetetom. Izrečene sankcije za ostala opisana kaznena djela znatno su rjeđe.

Županija	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	Ukupno	PGI
Zagrebačka					1	2	4	1	3	3	14	3,3
Krapinsko-zagorska						2		1	2	9	14	7,9
Sisačko-moslavačka		2		1		5	6	3	3	3	23	5,8
Karlovačka	1	1	3	1	1	4	3	6	5	4	29	10,3
Varaždinska	1	1	1		1		10	9	1	3	27	6,4
Koprivničko-križevačka				3	1	4	1	7	9	3	28	10,0
Bjelovarsko-bilogorska	1	1	3	2	6	9	13	14	7	18	74	24,6
Primorsko-goranska	1	1		4	1	12	8	8	7	7	49	8,3
Ličko-senjska			3					3	2	2	10	9,1
Virovitičko-podravska			2	1	1		1			1	6	2,7
Požeško-slavonska	2		1		2	6	4		2	1	18	8,2
Brodsko-posavska								4	5	2	11	2,4
Zadarska		1		2	3	8	4	5	4	7	34	8,9
Osječko-baranjska	1		3	5	3	6	7	17	13	13	68	8,8
Šibensko-kninska			3			6	1	6	2	3	21	8,4
Vukovarsko-srijemska				2		9	6	6	5	5	33	6,4
Splitsko-dalmatinska		4	3	1	2	11	20	13	5	23	82	7,3
Istarska				3	1	8	10	14	1	6	43	10,2
Dubrovačko-neretvanska					1	4	3	5	5	3	21	7,2
Međimurska			1		3	6	6	12	3	10	41	14,1
Grad Zagreb	2	3	2	5	1	18	12	23	11	14	91	5,6
<i>Ukupno</i>	<i>9</i>	<i>14</i>	<i>25</i>	<i>30</i>	<i>28</i>	<i>120</i>	<i>119</i>	<i>157</i>	<i>95</i>	<i>140</i>	<i>737</i>	<i>7,4</i>
<i>PGI</i>	<i>0,9</i>	<i>1,4</i>	<i>2,5</i>	<i>3,0</i>	<i>2,8</i>	<i>12,1</i>	<i>12,0</i>	<i>15,1</i>	<i>9,6</i>	<i>14,1</i>		<i>7,4</i>

❶ **TABLICA 6**
Prosječna godišnja
incidenција (PGI) svih
kaznenih djela seksualnoga
zlostavljanja
djece u Hrvatskoj na
100.000 djece
(1993.-2002.), (prikaz
po županijama)

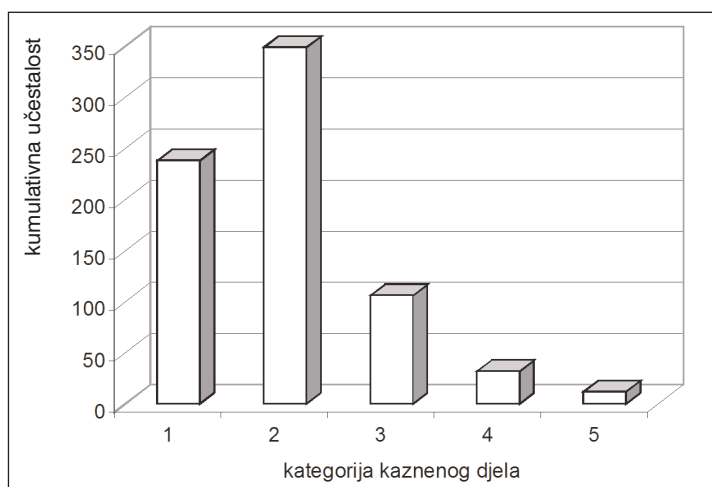
➡ **GRAFIKON 1**
Prosječna godišnja
incidenција svih
kaznenih djela
seksualnoga
zlostavljanja u
Hrvatskoj na 100.000
djece (1993.-2002.)

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
 GOD. 14 (2005),
 BR. 6 (80),
 STR. 1129-1147

STAŠEVIĆ, I., ROPAC, D.:
 UČESTALOST...

GRAFIKON 2
 Kumulativna učestalost
 pojedinoga kaznenog
 djela s područja
 seksualnoga
 zlostavljanja djece
 (1993.-2002.)

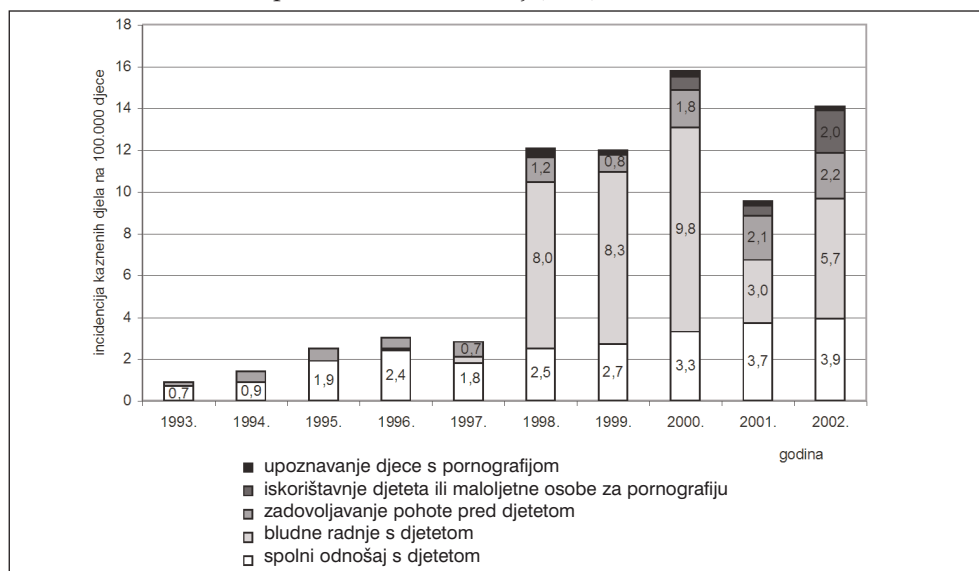

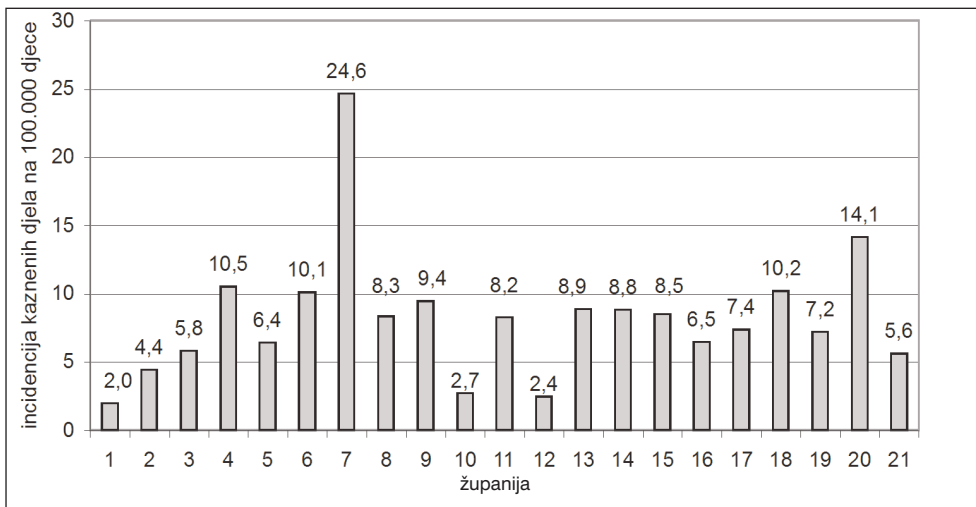
Legenda:

1. spolni odnošaj s djetetom; 2. bludne radnje s djetetom; 3. zadovoljenje pohote pred djetetom; 4. iskorištavanje djeteta ili maloljetne osobe za pornografiju; 5. upoznavanje djece s pornografijom

GRAFIKON 3
 Struktura incidencije
 kaznenih djela
 seksualnoga
 zlostavljanja djece u
 Hrvatskoj (1993.-
 -2002.)

Struktura incidencije kaznenih djela seksualnoga zlostavljanja djece u Hrvatskoj po godinama od 1993. do 2002. prikazana je na Grafikonu 3. Prosječna godišnja incidencija svih kaznenih djela seksualnoga zlostavljanja djece po županijama prikazana je na Grafikonu 4. Na Grafikonu 5 prikazana je struktura incidencije u pet županija u kojima je incidencija viša od 10/100.000 djece. Najviša incidencija kaznenih djela utvrđena je u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (24,6), potom u Međimurskoj (14,1), Karlovačkoj (10,5), Istarskoj (10,2) i Koprivničko-križevačkoj (10,1).

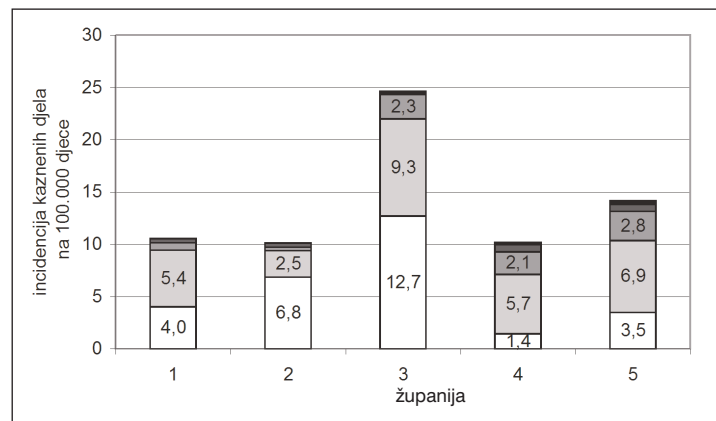

GRAFIKON 4
 Prosječna godišnja
 incidenција svih kaz-
 nениh djela seksual-
 noga zlostavljanja po
 županijama u Hr-
 vatskoj na 100.000
 djece (1993.-2002.)

Županije:

1. Zagrebačka	11. Požeško-slavonska
2. Krapinsko-zagorska	12. Brodsko-posavska
3. Sisačko-moslavačka	13. Zadarska
4. Karlovačka	14. Osječko-baranjska
5. Varaždinska	15. Šibensko-kninska
6. Koprivničko-križevačka	16. Vukovarsko-srijemska
7. Bjelovarsko-bilogorska	17. Splitsko-dalmatinska
8. Primorsko-goranska	18. Istarska
9. Ličko-senjska	19. Dubrovačko-neretvanska
10. Virovitičko-podravska	20. Međimurska
	21. Grad Zagreb

GRAFIKON 5
 Struktura incidenције
 kaznenih djela seksual-
 noga zlostavljanja
 djece u pet županija
 (1993.-2002.)

Županije:

1. Karlovačka
2. Koprivničko-križevačka
3. Bjelovarsko-bilogorska
4. Istarska
5. Međimurska

RASPRAVA

Kada govorimo o statističkim podacima o zlostavljanju djece važno je znati da u različitim studijama taj pojam podrazumijeva različite stavove i definicije. Stoga su usporedbe često nepouzdana (Aylwin i sur., 2003.). Prije svega, tek odnedavno i samo u manjem broju zemalja i kultura prihvaćeno je da je zlostavljanje djece velik društveni problem i glavni uzrok brojnih ljudskih patnji i osobnih problema. Posve je razumljivo da zlostavljanje djece nije nov društveni problem. Bilo ga je u cijeloj ljudskoj povijesti. No stvarni napredak postignut je tek u novije vrijeme. O ovom problemu sve se više govori u javnosti, to je predmet brojnih istraživanja, a društvo takvo ponašanje nastoji sankcionirati. Stoga uvodi kaznene sankcije za počinitelje, a definira i nove oblike kaznenih djela. Ovim problemom počinju se baviti neke vladine, ali i brojne nevladine, udruge. Vjeruje se da se prvi put u povijesti počinjemo sućeljavati sa stvarnom prevalencijom i značenjem zlostavljanja djece (Abel i sur., 1985.).

U istraživanju učestalosti seksualnoga zlostavljanja, kao i drugih oblika zlostavljanja djece, treba biti svjestan ograničenosti podataka i činjenice da ipak najveći broj zlostavljane djece ostaje nepoznat socijalnim i pravnim službama. Razlog tomu jest prikrivanje istine i snažan osjećaj srama, čak i kod odraslih, koji znaju za zlostavljanje, što ih priječi u traženju pomoći. Stoga službeni statistički podaci ne pokazuju stvarno značenje seksualnoga zlostavljanja djece, nego su tek "vrh sante" (Widom i Ames, 1994.; Grove i Meehl, 1996.). Precizniji podaci mogu se prikupiti dodatnim specifičnim istraživanjem u populaciji, imajući na umu sva ograničenja u procjeni i međusobnoj usporedbi (Finkelhor, 1994.).

Neovisna istraživanja u Hrvatskoj također pokazuju da je seksualno zlostavljanje djece ozbiljan javno-zdravstveni i društveni problem (Roth, 2001.). U većini istraživanja utvrđeno je (prevalencija) da u prosjeku svaka četvrta djevojčica doživi neki oblik seksualnoga zlostavljanja, a kod dječaka svaki šesti ispitanik (Karlović i sur., 2001.; Vranić i sur., 2002.). Prema podacima iz knjige *Zlostavljanje i zanemarivanje djece*, prikazano je kretanje broja prijavljenih kaznenih djela s područja kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika u RH od 1991. do 2001. godine (Buljan-Flander i Kocijan-Hercigonja, 2003.). Uočljiv je trend porasta prijave kaznenoga djela zlostavljanja djece u tom razdoblju.

Slično ovim podacima, rezultati prikazani u ovom istraživanju temelje se na podacima Državnog zavoda za statistiku, a odnose se na izrečene sankcije za počinjena kaznena djela seksualnoga zlostavljanja djece što su ih počinile puno-

ljetne osobe. Seksualno zlostavljanje djece definirano je kao kazneno djelo u Kaznenom zakonu RH u posebnom poglavlju pod naslovom *Kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa* (*Kazneni zakon RH, 1997., 2000.*). Zakonodavac je definirao pet vrsta kaznenih djela spolnoga zlostavljanja djece, i to:

- spolni odnošaj s djetetom
- bludne radnje s djetetom
- zadovoljenje pohote pred djetetom ili maloljetnom osobom
- iskorištavanje djece ili maloljetnih osoba za pornografiju
- upoznavanje djece s pornografijom.

Rezultati obuhvaćaju podatke o učestalosti i rasprostranjenosti po županijama pojedinoga kaznenog djela u deset godina (1993.-2002.) i njihovo značenje u strukturi kaznenih djela seksualnoga zlostavljanja djece i maloljetnih osoba. Kazneno djelo "spolni odnošaj s djetetom" javlja se u promatranom razdoblju u svim županijama, uz stalnu tendenciju porasta učestalosti toga kaznenog djela. Najveći broj izrečenih sankcija uz prosječnu godišnju incidenciju na 100.000 djece (PGI) u cijelom razdoblju bio je u Bjelovarsko-bilogorskoj (39, PGI=13,0), potom u Osječko-baranjskoj (31, PGI=4,0) te u Primorsko-goranskoj (20, PGI = 3,0) i Ličko-senjskoj županiji (19, PGI=17,0). Učestalost kaznenoga djela "bludne radnje s djetetom" ne registrira se u prve tri godine promatranja. S obzirom na pojavu većega broja sankcija od 1998. godine, očito je riječ o odgođenom početku stvarnoga sankcioniranja ovoga kaznenog djela. Ono se češće javlja u Gradu Zagrebu (40, PGI=5,0), Splitsko-dalmatinskoj županiji (36, PGI=5,0), Osječko-baranjskoj (29, PGI=7,0) te u Bjelovarsko-bilogorskoj (28, PGI=9,3). "Zadovoljenje pohote pred djetetom" javlja se u cijelom promatranom razdoblju u svim županijama i u Gradu Zagrebu. Pokazuje trend stalna porasta. Po učestalosti ovoga kaznenog djela ističe se Splitsko-dalmatinska županija (20, PGI=2,0) i Grad Zagreb (12, PGI=1,0).

Kaznena djela zlostavljanja djece povezana s uporabom sofisticiranih videotehnika snimanja i distribuiranja definirana su u našem kaznenom zakonodavstvu tek od 1997. godine. Stoga se bilježe pojedinačni slučajevi kaznenih djela "iskorištavanje djeteta ili maloljetne osobe za pornografiju" i "upoznavanje djece s pornografijom". Ova kaznena djela ne javljaju se na cijelom području Hrvatske, nego gotovo sporadično u pojedinim županijama. Jedino se ističe broj kaznenih djela povezanih s iskorištavanjem djece za pornografiju u Splitsko-dalmatinskoj županiji (12, PGI=2,0).

Nešto dojmljiviji pokazatelji dobivaju se kad se sva kaznena djela s ovoga područja promatraju kumulativno po godinama i županijama. Tada je uočljiviji porast učestalosti sek-

sualnoga zlostavljanja djece u promatranom desetogodišnjem razdoblju. Po kumulativnoj učestalosti svih kaznenih djela ističe se Grad Zagreb (91, PGI=7,0), a slijede Splitsko-dalmatinska županija (82, PGI = 7,0), Bjelovarsko-bilogorska (74, PGI = 25,0) te Osječko-baranjska (68, PGI = 9,0). Prosječna godišnja incidencija seksualnoga zlostavljanja djece, izražena kao broj zlostavljanja na 100.000 djece, po pojedinoj županiji pokazuje stvarno značenje u svakoj od njih. Kao što se može uočiti, apsolutan broj kaznenih djela često ne odražava stvarno značenje. Tako je značenje seksualnoga zlostavljanja djece iskazano prosječnom godišnjom incidencijom najizraženije u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (PGI = 24,6), potom u Međimurskoj (PGI = 14,1), Karlovačkoj (10,5) i Istarskoj (PGI = 10,2) te u Koprivničko-križevačkoj (PGI = 10,1). Kretanje godišnje incidencije u promatranom razdoblju u cijeloj Hrvatskoj pokazuje gotovo stalan porast incidencije od 0,9 u 1993. godini do 15,1 u 2000. godini, potom uz lagani pad od 9,6 u 2001. te ponovni blagi porast na 14,1 u 2002. godini. Trend porasta statistički je značajan ($y=1,53+0,35x$; $p=0,03$; $r=0,69$). Prosječna godišnja incidencija za promatrano desetogodišnje razdoblje bila je 7,4/100.000 djece. Premda je utvrđen statistički značajan porast incidencije seksualnoga zlostavljanja djece, to zapravo ne znači da je porastao broj zlostavljanja, nego je vjerojatno riječ o porastu svijesti o postojanju ovoga problema u našem društvu, pa stoga i češćem prijavljivanju ovih pojava te konačno i češćem kaznenom sankcioniranju.

Kada se ovi podaci usporede s podacima u domaćoj i stranoj literaturi, onda je očito da je incidencija seksualnoga zlostavljanja djece, obrađena na ovaj način, vrlo niska. Druga istraživanja obavljena u zadnje vrijeme u Hrvatskoj upućuju na znatno veće značenje seksualnoga zlostavljanja djece u nas (Roth, 2001.; Karlović i sur., 2001.; Vranić i sur., 2002.; Buljan-Flander i Kocijan-Hercigonja, 2003.). Međutim, u tim se istraživanjima metodologija i definicija znatno razlikuju (prikupljanje podataka anketom na temelju sjećanja ispitanika u odrasloj životnoj dobi, široka definicija pojma seksualnoga zlostavljanja, analiza prijava kaznenih djela, a ne izrečenih sankcija), tako da se dobiveni rezultati gotovo nikako ne mogu uspoređivati s rezultatima u ovom radu, kako to objašnjavaju i drugi autori (Widom i Ames, 1994.; Grove i Meehl, 1996.). Stoga se može reći da je način prikazivanja primijenjen u ovoj analizi točan, ali vjerojatno previše restriktivan.

Najrelevantniji podaci koji se odnose na incidenciju seksualnoga zlostavljanja djece prikupljeni su u SAD-u. Naime, u SAD-u je razvijena čitava mreža institucija koja se bavi istraživanjem, praćenjem i prijavljivanjem svakoga slučaja seksu-

alnoga zlostavljanja djece (*National Child Abuse and Neglected Data System*). Stoga je u SAD-u obuhvat mogućega zlostavljanja mnogo širi, pa se i podaci donekle razlikuju (www.hhs.gov). Iz spomenutog izvješća incidencija ove pojave od 1997. do 2001. godine kretala se između 1,7 i 1,2 zlostavljanja na 1000 djece do 18 godina. To je šesnaest puta veća incidencija od one dobivene u ovom istraživanju ($1,2:0,07=16:1$). Razlike su očite i proizlaze iz činjenice da je u SAD-u razvijen nacionalni sustav praćenja i prijavljivanja seksualnoga zlostavljanja djece. S druge strane, i sama definicija toga zlostavljanja mnogo je šira od one koju opisuje naš Kazneni zakon. Konačno, svaki oblik seksualnoga zlostavljanja nije sankcioniran zakonskim mjerama. Postoji čitav niz drugih mjera – socijalnoga karaktera – kojima se sankcioniraju blaži i manje opasni oblici zlostavljanja.

Kumulativna učestalost i prosječna incidencija izrečenih sankcija za pojedino kazneno djelo seksualnoga zlostavljanja djece pokazuje da je u nas najučestalije kazneno djelo "bludne radnje s djetetom" (349, PGI = 3,0), slijedi "spolni odnošaj s djetetom" (238, PGI = 2,0) uz statistički značajnu vrijednost porasta ($y=1,48+2,33y$; $p=0,002$; $r=0,87$), "zadovoljenje pohote pred djetetom" (106, PGI = 0,01) uz statistički značajan porast ($y=0,66+3,23x$; $p=0,005$; $r=0,80$), "iskorištavanje djeteta ili maloljetne osobe za pornografiju" (32) te "upoznavanje djece s pornografijom" (12). Najučestalije kazneno djelo zauzima vodeće mjesto i u godišnjoj strukturi kaznenih djela seksualnoga zlostavljanja djece, ali počevši od 1998. godine, kada se kazneno djelo "bludne radnje s djetetom" prvi put počinju ozbiljnije sankcionirati. Do tada je u strukturi prevladavalo kazneno djelo "spolni odnošaj s djetetom", koje i dalje zadržava veliko značenje i nalazi se na drugom mjesto u strukturi kaznenih djela.

Incidencija u pojedinim regijama pokazuje da od prosjeka znatno odskāče Bjelovarsko-bilogorska županija, s incidencijom od čak 24,6/100.000 djece. Incidenciju iznad 10/100.000 imaju još Međimurska (14,1), Karlovačka (10,5), Istarska (10,2) i Koprivničko-križevačka županija (10,1). Struktura seksualnoga zlostavljanja djece u tim regijama pokazuje relativno veću učestalost spolnog odnošaja s djetetom i bludnih radnji s djetetom, dok je u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji spolni odnošaj s djetetom zadržao visoku incidenciju od 12,7/100.000, pa je to glavni razlog znatno više incidencije od prosjeka za cijelu Hrvatsku. Razjašnjenje uočenih razlika moglo bi se dati tek nakon specifičnih istraživanja u ovim županijama.

Malen broj kaznenih djela s područja dječje pornografije pokazuje da se naše kazneno zakonodavstvo još nije ozbiljno suočilo s ovim nadirućim općim svjetskim trendom seksu-

alnoga zlostavljanja djece i mladeži. Ubrzo će to postati vodeći oblik seksualnoga zlostavljanja djece, s kojim se moraju upoznati prije svega roditelji, a potom i stručnjaci, socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, defektolozi, policija, istražni organi te naše sudstvo (Stašević, 2002., 2003., 2004.). Sudeći po broju izrečenih sankcija za ovu skupinu kaznenih djela, čini se da ona za sada nisu ozbiljan društveni problem u Hrvatskoj. No to je prije svega povezano s razvojem i dostupnošću modernih tehnologija, primjerice osobnoga računala i interneta.

ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja učestalosti seksualnoga zlostavljanja djece u Hrvatskoj potvrđuju činjenicu da je ova pojava rasprostranjena i u našem društvu. Ozbiljnost ovoga problema promatra se s različitih stručnih i interesnih pozicija. Stoga je i definicija predmeta proučavanja, no prije svega metodologija, posve različita. Tako dobiveni rezultati teško su usporedivi. Postoje podaci o vrlo visokoj prevalenciji seksualnoga zlostavljanja u djetinjstvu.

Rezultati prikazani u ovom članku odnose se na vrlo precizno definirano seksualno zlostavljanje djece koje je sankcionirano kao kazneno djelo hrvatskim Kaznenim zakonom. Prilikom objašnjavanja dobivenih rezultata mora se imati na umu da je broj prijave ovoga kaznenog djela vrlo vjerojatno znatno ispod stvarno počinjenih. Osim toga, ni sva prijavljena djela nisu sankcionirana. Konačno, ono što je prikazano kao sankcionirano kazneno djelo predstavlja vrlo čvrstu činjenicu, ali u odnosu na ozbiljnost i stvarnu učestalost ove pojave u društvu posve restriktivnu vrijednost. Vjerojatna stvarna incidencija znatno je veća i možda se primiče onoj kakva je u društvima koja imaju razvijen sustav nadzora nad ovom pojavom.

U analiziranom razdoblju od 1993. do 2002. godine u Hrvatskoj je broj izrečenih sankcija za kaznena djela seksualnoga zlostavljanja djece stalno rastao. Raste učestalost svih kaznenih djela uz prosječnu godišnju incidenciju od 7,4/100.000 djece do 18 godina. Pri tome najveću važnost imaju bludne radnje s djetetom, s incidencijom od 3,5; slijede spolni odnošaj s djetetom, s incidencijom od 2,4; zadovoljenje pohote pred djetetom, s 1,0. Preostala kaznena djela seksualnoga zlostavljanja djece za sada u Hrvatskoj nemaju veće važnosti. Riječ je o djelima povezanim s upotrebom određenih pomagala, poput pornografskih filmova ili osobnih računala s internetom. Može se pretpostaviti da će na ovom području ubuduće doći do porasta zlostavljanja.

Bez obzira na činjenicu da prikazanim rezultatima možemo kao društvo biti zadovoljni jer pokazuju manju učestalost seksualnoga zlostavljanja djece u našem društvu, to je

vjerojatno daleko od prave istine, poglavito ako se pojam zlostavljanja definira šire od onoga kako ga definira naš zakonodavac. Stoga se mora razmišljati o sustavnom praćenju ove pojave u stručnim strukturama, koje su u nas već institucionalizirane. Konačno, svi podaci trebali bi se obrađivati u okviru nacionalne mreže koja bi se sveobuhvatnije bavila pojmom zlostavljanja i zanemarivanja djece, kao nezaobilaznim društvenim problemom u razvijenim društvima.

LITERATURA

Abel, G. G., Mittelman, M. i Becker, J. V. (1985.), Sex offenders: Results of assessment and recommendations for treatment. U: Ben-Aron, H. H. i Webster, C. D. (ur.), *Clinical criminology: Current concepts* (str. 191-205), Toronto, University of Toronto.

American Psychiatric Association. (1994.). *Diagnostic and statistic manual of mental disorders* (4th ed.) (str. 540-541), Washington DC, American Psychiatric Association.

Aylwin, A. S., Studer, L. H., Reddon, J. R. i Clelland, S. R. (2003.), Abuse prevalence and victim gender among adult and adolescent child molesters, *International Journal of Law and Psychiatry*, 26: 179-190.

Briere, J., Berliner, L., Bulkley, J. A., Jenny, C. i Reid, T. (1996.), *The APSAC handbook on child maltreatment*, Thousand Oaks, Sage Publications.

Buljan-Flander, G. i Kocijan-Hercigonja, D. (2003.), *Zlostavljanje i zanemarivanje djece* (str. 77-164), Zagreb, Marko M.

Cawson, P., Watman, C., Brooker, S. i Kelly, G. (2000.), *Child Maltreatment in the UK: A Study of the Prevalence of Child Abuse and Neglect*, London, NSPCC.

Crittenden, P. M. i Ainsworth, M. D. (1989.), Child maltreatment and attachment theory. U: D. Cicchetti, i V. Carson (ur.), *Child maltreatment: Theory and research on the causes and consequences of child abuse and neglect* (str. 432-463), Cambridge, Cambridge University Press.

Dopuna kaznenog zakona Republike Hrvatske (2000.), *Narodne novine*, Zagreb, 129: 5024.

Finkelhor, D., Hotaling, G., Lewis, I. A. i Smith, C. (1990.), Sexual abuse in a national survey of adult men and women; Prevalence characteristics, and risk factors, *Child Abuse and Neglect*, 14: 19-28.

Finkelhorn, D. (1994.), The international epidemiology of children sexual abuse, *Child Abuse and Neglect*, 18 (5): 54-62.

Friedrich, W. N. (1993.), Sexual victimization and sexual behavior in children: A review of recent literature, *Child Abuse and Neglect*, 17: 59-66.

Grove, W. M. i Meehl, P. E. (1996.), Comparative efficiency of informal (subjective, impressionistic) and formal (mechanical, algorithmic) prediction procedures: the clinical-statistical controversy, *Psychology, Public Policy, and Law*, 2: 293-323.

Grove, W. M., Zald, D. H., Lebow, B. S., Snitz, B. E. i Nelson, C. (2000.), Clinical versus mechanical prediction: a meta-analysis. *Psychological Assessment*, 12: 19-30.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 14 (2005),
BR. 6 (80),
STR. 1129-1147

STAŠEVIĆ, I., ROPAC, D.:
UČESTALOST...

Grubin, D. (1999.), Actuarial and clinical assessment of risk in sex offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, 14: 331-343.

Karlović, A., Buljan-Flander, G. i Vranić, A. (2001.), Validacija upitnika o zlostavljanju u djetinjstvu, *Suvremena psihologija*, 4: 1-2.

Kazneni zakon Republike Hrvatske (1997.), *Narodne novine*, Zagreb, 110: 3488.

Kazneni zakon Republike Hrvatske (dopuna) (2000.), *Narodne novine*, Zagreb, 129: 5024.

Kelly, L. (2000.), *The VIP Guide: Vision, Innovation and Professionalism in Policing Violence Against Women and Children*, Bruxelles, The Council of Europe Police and Human Rights Programme.

Kelly, L., Regan, L. i Burton, S. (1991.), *An Exploratory Study of the Prevalence of Sexual Abuse in a Sample of 16-21 Year Old*, London, University of North London.

Lynch, L. (1999.), A different balance altogether? Incest offenders in treatment, U: *Challenging Silence: Innovative Responses to Sexual and Domestic Violence*, New South Wales, Allen and Unwin.

Milner, T. i Robertson, M. (1990.), Comparison of physical child abusers, intrafamilial sexual child abusers and child neglecters, *Journal of Interpersonal Violence*, 5: 37-48.

Monteleone, J. A. (2002.), *Child Abuse*, St Louis, G. W. Medical Publisher.

National Task Force on Juvenile Sexual Offending. (1993.), The revised report from the National Task Force on Juvenile Sexual Offending, 1993, of the National Adolescent Perpetrator Network, *Juvenile and Family Court Journal*, 44 (4): 1-120.

Puntarić, D. i Ropac, D. (2004.), *Opća epidemiologija* (str. 15-16), Zagreb, Medicinska naklada.

Roth, M. (2001.), *Incidencija zlostavljanja djece osnovnoškolske dobi u Hrvatskoj*, Diplomski rad, Zagreb, Filozofski fakultet.

Russell, D. E. H. (1988.), The Incidence and Prevalence of Intrafamilial and Extrafamilial Sexual Abuse of Female Children, U: L. E. A. Walker (ur.), *Handbook on Sexual Abuse of Children*, Springer Publishing Co.

Stašević, I. (2002.), *Zlostavljeno dijete i obiteljski liječnik*, Zbornik, Hrvatski dani primarne zdravstvene zaštite, Labin, 232-240.

Stašević, I. (2003.), Zlostavljeno dijete i uloga policije, *Policija i sigurnost*, 12 (4-6): 303-310.

Stašević, I. (2004.), Pedofilija i njene osobitosti, *Policija i sigurnost*, 13 (1-2): 115-119.

Strauss, A. i Corbin, J. (1990.), *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*, Newbury Park, CA: Sage.

United States Department of Health Human Services (2001.), *HHS Releases 2001 National Statistics on Child Abuse and Neglect*, <http://www.hhs.gov>

Vranić, A., Karlović, A. i Gabelica, D. (2002.), Incidencija zlostavljanosti u djetinjstvu na uzorku zagrebačkih studenata, *Suvremena psihologija*, 5 (1): 53-69.

Widom, C. S. i Ames, M. A. (1994.), Criminal consequences of childhood sexual victimization. *Child Abuse and Neglect*, 18: 303-318.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 14 (2005),
BR. 6 (80),
STR. 1129-1147

STAŠEVIĆ, I., ROPAC, D.:
UČESTALOST...

The Incidence and Distribution of Child Sexual Abuse in Croatia 1993-2002

Ina STAŠEVIĆ
Faculty of Medicine, Split

Darko ROPAC
Public Health Institute, Split

The incidence of child sexual abuse penalized according to the Croatian Criminal Justice Act is presented. The prevalence and distribution of the phenomenon according to counties during the 1993-2002 period were analyzed. Of the five criminal offenses described, acts of indecency involving a child were most common with a mean annual incidence of 3.5 per 100,000 children aged <18 years, followed by sexual act with a child (2.5/100,000), and lascivious acts in the presence of a child (1.0/100,000). At present, other criminal offenses related to pornography are of a minor importance in the structure of child sexual abuse. During the period of observation, the cumulative incidence of child sexual abuse ranged from 0.9 in 1993 to 14.1 in 2002, with a peak of 15.1 in 2000. The mean annual incidence during the 10-year period was 7.4 per 100,000 children, showing a statistically significant increase ($y=1.53+0.35x$; $p=0.03$; $r=0.69$). Results of the study showed the Croatian society to be by no means free from the problem of child sexual abuse, however, the issue has not yet been thoroughly and comprehensively considered at the national level, thus necessitating specific and systematic multidisciplinary studies.

Häufigkeit und Verbreitung sexuellen Kindesmissbrauchs in Kroatien in der Zeit von 1993 bis 2002

Ina STAŠEVIĆ
Medizinische Fakultät, Split

Darko ROPAC
Gesundheitsamt, Split

Der Artikel beschreibt die Inzidenz sexuellen Kindesmissbrauchs, dessen Sanktionierung im Strafgesetzbuch der Republik Kroatien vorgesehen ist. Untersucht werden Häufigkeit und Verbreitung dieses Phänomens in den einzelnen Gespanschaften des ganzen Landes im Zeitraum von 1993 bis 2002. Unter den fünf beschriebenen Straftaten kommen sexuelle Handlungen mit Kindern am häufigsten vor: Die durchschnittliche Jahresinzidenz beträgt 3,5 bei

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 14 (2005),
BR. 6 (80),
STR. 1129-1147

STAŠEVIĆ, I., ROPAC, D.:
UČESTALOST...

einer Zahl von 100.000 Kindern im Alter bis zu 18 Jahren. Es folgt der vollzogene Geschlechtsverkehr mit einem Kind – Inzidenz: 2,5. Sodann kommt die Lustbefriedigung (Masturbation) vor einem Kind – Inzidenz: 1,0. Die übrigen Straftaten werden mit Pornografie in Verbindung gebracht und haben im Rahmen des sexuellen Kindesmissbrauchs in Kroatien bislang keine größere Bedeutung. Im untersuchten Zeitraum wies der gesamte Umfang von Tatbeständen, in denen sexueller Kindesmissbrauch vorlag, eine Inzidenz von 0,9 (1993) bis 14,1 (2002) auf; die Anstiegsrate im Jahr 2000 betrug 15,1. Die durchschnittliche Jahresinzidenz in dem untersuchten Jahrzehnt betrug 7,4 / 100.000 Kinder, begleitet von einem statistisch relevanten Anstieg ($y = 1,53 + 0,35x$; $p = 0,03$; $r = 0,69$). Die Untersuchungsergebnisse zeigen, dass die kroatische Gesellschaft bezüglich des sexuellen Kindesmissbrauchs nicht unbelastet ist, doch ist dieses Phänomen nicht umfassend auf nationaler Ebene untersucht worden. Notwendige spezifische und systematische multidisziplinäre Untersuchungen stehen noch aus.